

Національний
банк України

Результати опитування керівників підприємств **Харківської області** щодо їх ділових очікувань*

IV квартал 2019 року

* Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Харківської області в IV кварталі 2019 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств Харківської області у IV кварталі 2019 року свідчать про високі очікування респондентів щодо економічного зростання в Україні та розвитку своїх підприємств у наступні 12 місяців. Прогнозується посилення інфляційних та девальваційних процесів.

У наступні 12 місяців керівники підприємств очікують:

- **зростання обсягів виробництва товарів та послуг:** баланс відповідей – 26.0% (у III кварталі 2019 року – 25.5%) (графік 1), у цілому по Україні – 21.9%. Найоптимістичніше налаштовані респонденти підприємств сільського господарства та переробної промисловості (баланси відповідей – по 44.4%);
- **зростання цін на споживчі товари та послуги** вищими темпами: частка респондентів, яка очікує зростання споживчих цін до 7.5%, становить 58.8% (у попередньому кварталі – 63.3%), у цілому по Україні – 53.8%. 2.0% респондентів очікують зниження споживчих цін. Головним чинником інфляції респонденти називають витрати на виробництво (графік 2). Значно підвищився вплив фактора «податкової зміни»;
- **прискорення девальвації національної валюти:** знецінення гривні відносно долара США очікують 72.0% респондентів (у III кварталі 2019 року – 68.0%), у цілому по Україні – 70.7%;
- **поліпшення фінансово-економічного стану своїх підприємств:** баланс відповідей – 20.0% (у попередньому кварталі – 16.3%) (таблиця), у цілому по Україні – 18.6%. Найоптимістичніше налаштовані керівники підприємств добувної промисловості (баланс відповідей – 71.4%). Водночас підприємства інших видів діяльності прогнозують погіршення фінансово-економічного стану своїх підприємств;
- **зростання загальних обсягів реалізації виробленої продукції** високими темпами: баланс відповідей – 36.7% (у III кварталі 2019 року – 21.6%), у тому числі обсягів реалізації продукції на зовнішньому ринку: баланс відповідей – 38.5% (у попередньому кварталі – 37.5%) (таблиця). У цілому по Україні баланси відповідей – 23.5% та 20.6% відповідно;
- **зростання інвестиційних видатків** як на виконання будівельних робіт, так і на машини, обладнання та інвентар: баланси відповідей – 14.9% і 14.0% відповідно (у попередньому кварталі – 8.5% і 20.0%) (таблиця). У цілому по Україні баланси відповідей – 4.7% і 14.7% відповідно. Найвищі прогнози щодо зростання інвестицій – у респондентів підприємств добувної промисловості;
- **збільшення кількості працівників на підприємствах області:** баланс відповідей – 9.8% (у попередньому кварталі – «мінус» 12.2%) (графік 4). У цілому по Україні прогнозується скорочення кількості працівників: баланс відповідей – «мінус» 1.6%. Найоптимістичніше налаштовані керівники підприємств добувної промисловості. Проте керівники підприємств сільського господарства та інших видів діяльності очікують зменшення кількості працівників;
- **зростання цін на товари/послуги, що купують та продають підприємства:** баланси відповідей – 88.2% та 46.0% відповідно (у попередньому опитуванні – 65.3% та 44.0% відповідно). Керівники підприємств торгівлі одноставно прогнозують зростання цін реалізації продукції власного виробництва. За оцінками респондентів області, на подорожчання товарів або послуг власного виробництва більше впливатиме вартість трудових ресурсів, ціни на енергоносії, сировину та матеріали (графік 7);
- **зростання витрат як на одиницю продукції, так і на оплату праці одного найманого працівника:** баланси відповідей – 52.0% і 73.5% відповідно (у III кварталі 2019 року – 61.2% і 62.0% відповідно) (графіки 4, 6).

Найбільше обмежує спроможність підприємств області нарощувати виробництво брак обігових (оцінки впливу значно підвищилися) (графік 5). Значно вище, порівняно з попереднім кварталом, оцінено респондентами вплив нестабільної політичної ситуації.

Зросли очікування респондентів щодо збільшення потреби в позикових коштах найближчим часом (графік 8). Переважна більшість респондентів, яка планує брати банківські кредити, надає перевагу кредитам у національній валюті. Оцінки щодо жорсткості умов доступу до банківських кредитів зросли (графік 9). Високі ставки за кредитами – основний стримуючий фактор залучення кредитних ресурсів (графік 10).

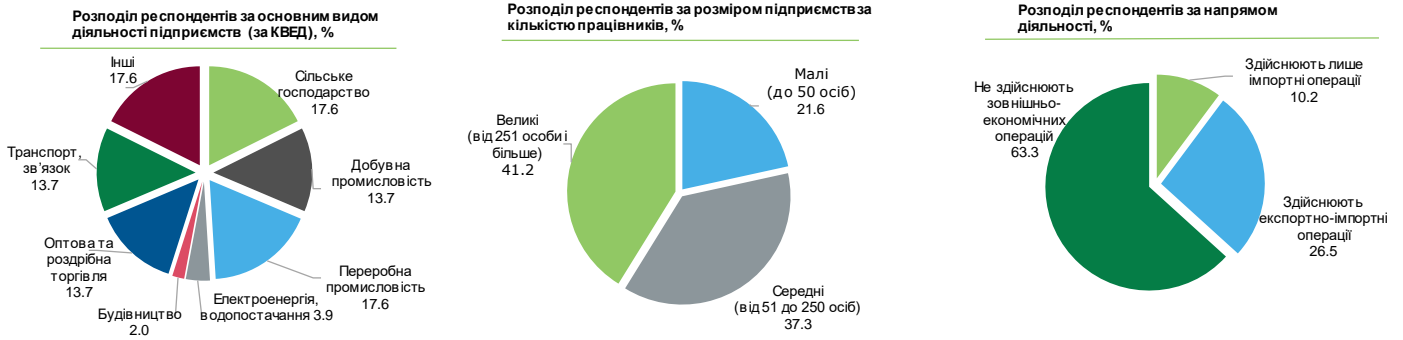
96.1% респондентів області зазначили, що не мають проблем із проведенням операцій із коштами, розміщеними на банківських рахунках, у цілому по Україні – 96.4%.

Довідково:

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

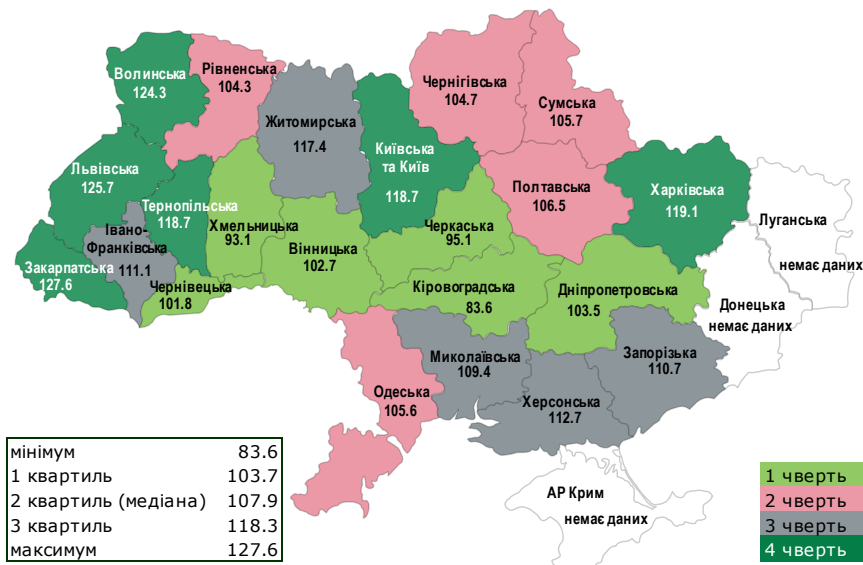
- **поточний фінансово-економічний стан поганий:** баланс відповідей – «мінус» 11.8% (у III кварталі 2019 року – «мінус» 5.9%), у цілому по Україні оцінки позитивні – 6.1%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва збільшився і є нормальним:** баланс відповідей – 0.0% (у III кварталі 2019 року – «мінус» 4.8%);
- **ресурси виробничих потужностей зменшилися.** Підприємства області неспроможні задовольнити неочікуване збільшення попиту за рахунок власних ресурсів: баланс відповідей – «мінус» 16.3%.

Паспорт вибірки^{1,2}

- період проведення – 04–28 листопада 2019 року;
- опитано всього – 51 підприємство;
- репрезентативна за такими видами економічної діяльності, як сільське господарство, добувна та переробна промисловість, торгівля, транспорт та зв'язок, інші.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %

*квартиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
**медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

Таблиця. Очікування підприємств Харківської області щодо їх ділової активності (за складовими)

Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	IV кв. 2018 р.	I кв. 2019 р.	II кв. 2019 р.	III кв. 2019 р.	IV кв. 2019 р.
фінансово-економічного стану	2.1	2.1	18.4	16.3	20.0
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	17.4	19.1	26.5	21.6	36.7
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт	11.9	22.0	15.4	8.5	14.9
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар	13.6	20.0	32.5	20.0	14.0
кількості працівників	2.1	2.2	2.0	-12.2	9.8

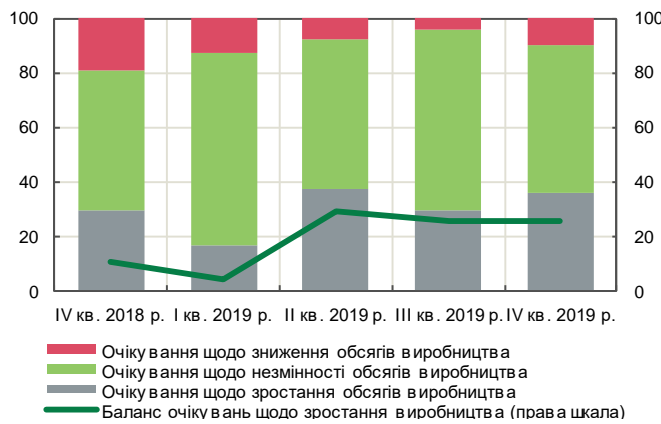
¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.

² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.

³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

Графік 1

Динаміка очікувань щодо зміни обсягів виробництва товарів та послуг в Україні в наступні 12 місяців, відсоток відповідей

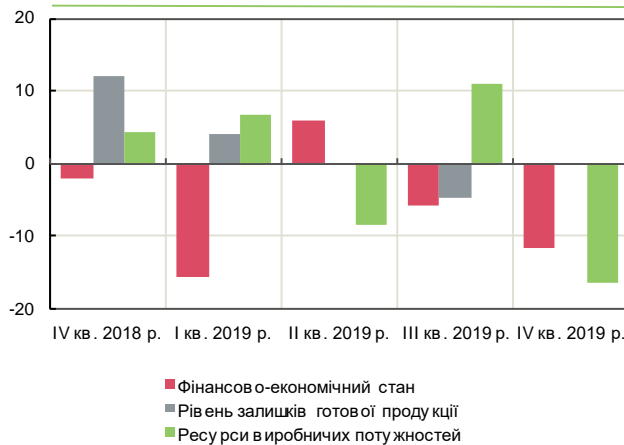
Графік 2

Оцінка респондентами факторів, які обумовили їх очікування щодо зростання цін на споживчі товари та послуги, відсоток відповідей

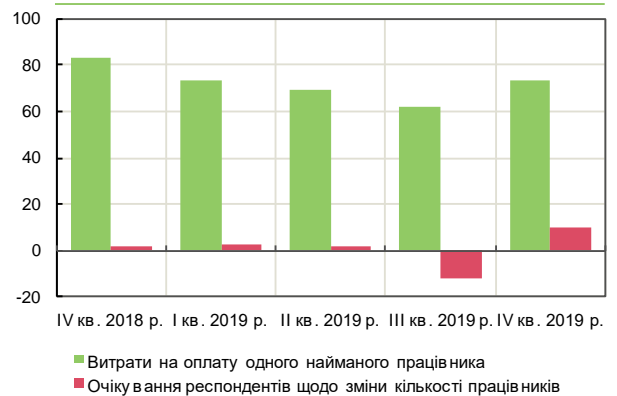
Графік 3

Економічна активність підприємств на момент опитування, баланс відповідей

Графік 4

Динаміка очікувань респондентів щодо зміни кількості працівників та оплати одного найманого працівника у наступні 12 місяців, баланс відповідей

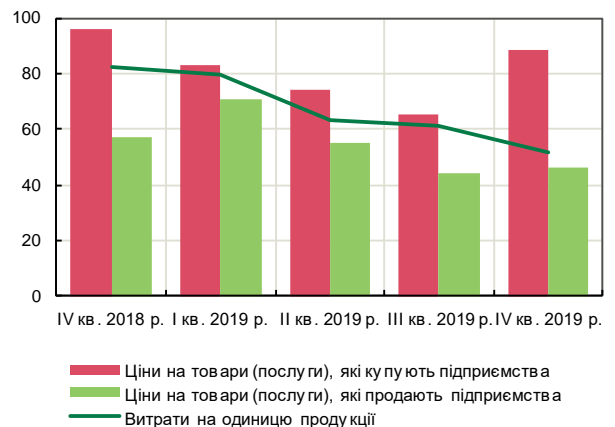
Графік 5

Оцінка респондентами факторів, які обмежують спроможність їх підприємств збільшувати виробництво, відсоток відповідей

Графік 6

Динаміка очікувань щодо змін цін виробників у наступні 12 місяців, баланс відповідей

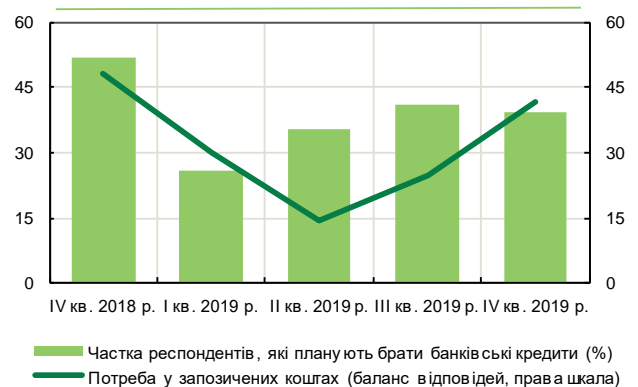
Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей

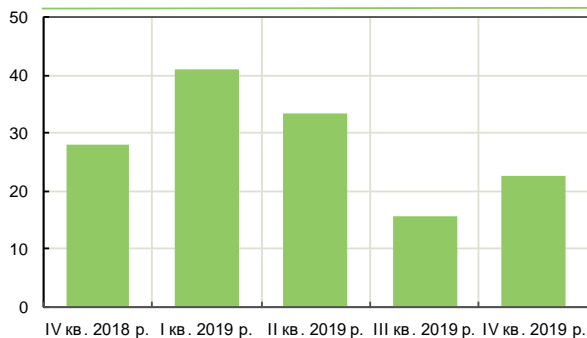
Графік 8

Очікування респондентів щодо потреби в запозичених коштах та плани щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей

Графік 9

Динаміка оцінок респондентів щодо змін умов отримання банківського кредиту, баланс відповідей*

*Різниця між відсотками відповідей респондентів "стали жорсткішими" та "пом'якшилися"

Графік 10

Оцінка респондентами факторів, які можуть змусити підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

Додаток

Основні показники соціально-економічного розвитку Харківської області в 2014 – 2019 рр.

відсотків до відповідного періоду попереднього року, якщо не зазначено інше

№ з/п	Показник	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.													
							січень	січень - лютий	січень - березень	січень - квітень	січень - травень	січень - червень	січень - липень	січень - серпень	січень - вересень	січень - жовтень	січень - листопад			
1	Індекси фізичного обсягу валового регіонального продукту (у цінах попереднього року, у відсотках)	97.9	90.9	102.1	101.4	101.8 ²
2	Індекси промислової продукції	94.8	88.2	105.8	106.1	102.9	98.8	94.8	98.4	100.5	99.2	99.3	100.0	99.6	99.4	98.4	97.5
3	Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	100.9	98.3	102.6	104.9	107.4	105.9	106.7	107.3	107.3	106.5	105.4	104.1	102.9	101.8	100.6	99.9
4	Переробна промисловість	95.5	89.2	105.8	108.9	101.3	96.6	92.3	97.5	100.2	99.0	99.3	100.0	99.5	99.0	97.6	96.5
5	Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	105.9	100.5	100.8	102.6	92.9	79.2	82.9	97.1	104.4	103.9	102.0	99.8	98.3	98.4	97.4	95.8
6	Текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів	92.1	89.2	103.9	101.0	86.0	94.8	92.2	98.3	100.7	103.1	98.2	96.9	95.2	93.7	93.9	93.7
7	Виготовлення виробів з деревини, виробництво паперу та поліграфічна діяльність	95.3	84.9	100.7	101.4	114.5	102.5	119.1	113.3	115.8	111.1	107.1	108.5	105.9	104.8	101.3	97.1
8	Виробництво коксу, продуктів нафтоперероблення	87.2	89.0	120.2	93.0	78.7	99.2	98.8	102.9	98.4	100.2	99.0	99.0	99.3	98.9	94.8	96.7
9	Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	104.8	99.2	77.9	110.4	119.9	106.6	103.1	103.1	102.9	103.7	102.6	103.0	104.0	103.9	103.5	104.3
10	Виробництво гумових і пластмасових виробів, вищої неметалевої мінеральної продукції	95.3	80.0	107.5	108.3	95.5	94.4	96.1	97.6	97.4	95.8	94.9	95.7	94.4	93.8	93.7	93.6
11	Металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування	88.4	86.5	113.0	119.1	99.3	94.0	106.4	107.4	106.6	108.6	103.9	102.1	101.5	99.9	98.0	96.5
12	Машинобудування, крім ремонту та монтажу машин і устаткування	87.5	80.1	114.9	109.5	108.6	115.6	102.9	97.5	93.5	91.9	97.0	100.3	100.7	98.7	97.0	96.7
13	Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	85.9	72.1	110.2	85.8	112.6	102.7	97.0	93.8	94.3	92.0	91.1	93.6	96.3	99.7	102.4	102.6
14	Індекс обсягу сільськогосподарського виробництва	103.1	97.2	106.6	90.1	106.0	104.4	106.7	108.9	108.7	108.3	123.3	119.0	110.2	107.9	101.6	100.2
15	Індекс будівельної продукції	89.6	102.5	131.1	122.9	101.5	105.7	114.4	124.1	122.3	116.9	114.4	117.5	111.8	114.6	113.6	112.2
16	Вантажооборот	95.8	97.7	101.0	99.7	88.9	85.9	87.3	89.6	90.4	90.8	90.9	89.9	89.6	89.6	89.7	89.8
17	Пасажирооборот	82.8	96.0	102.1	101.2	99.5	95.0	95.0	93.0	93.6	93.9	93.6	93.1	93.5	93.0	93.4	93.0
18	Індекс фізичного обсягу обороту роздрібної торгівлі (у порівняльних цінах, у відсотках)	98.6	81.1	104.3	106.8	101.7	104.8	107.2	109.0	107.4	104.7	105.0	104.6	104.7	104.8	104.8	104.9
19	Фінансові результати великих та середніх підприємств до оподаткування (млн грн) ³	-5888.5	-2769.8	3750.1	9790.1	4593.4
20	Індекс капітальних інвестицій	76.9	109.6	135.9	111.6	109.3	115.7	104.0	103.5
21	Індекс споживчих цін (порівняно з груднем попереднього року)	125.3	144.2	114.1	113.8	111.2	101.0	102.3	103.3	104.0	104.6	104.0	103.3	103.2	103.9	104.9	104.9
22	Реальні наявні доходи	89.8	81.5	102.9	109.1	111.0 ²
23	Індекс реальної зарплатної плати	93.9	77.3	106.2	119.6	110.1	108.1	108.5	108.6	109.0	108.9	108.8	108.7	108.2	108.3	108.2	108.3
24	Навантаження на одне вільне робоче місце на кінець періоду (осб)	12	13	8	7	7	6	4	4	4	4	3	3	3	2	2	3

¹ Інформація конфіденційна згідно із Законом України "Про державну статистику".

² Попередні дані.

³ Дані наведено без урахування результатів діяльності банків та сільськогосподарських підприємств, які займаються рослинництвом, тваринництвом та змішаним сільським господарством. Інформація по зазначених підприємствах враховується тільки в даних за рік.

Дані за рік включають фінансові результати великих, середніх, малих та мікропідприємств.

Джерело: Державна служба статистики України.

Умовні позначення:

Крапки (...) - відомостей немає.

Тире (-) - подій не було.